

**МОРФОЛОГІЯ СТРУКТУРНИХ КОМПОНЕНТІВ
ПІДНИЖНЬОЩЕЛЕПНОЇ ЗАЛОЗИ БІЛОГО ЩУРА НА 14 ДОБУ
ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ОПІОЇДНОГО ВПЛИВУ**

Михалевич Марта Михайлівна

к. м. н., доцент

Фік Володимир Богуславович

д. м. н., професор

Кирик Христина Андріївна

к. м. н., доцент

Львівський національний медичний
університет імені Данила Галицького
Львів, Україна

Анотація. Клінічне значення слинних залоз в житті людини важко переоцінити – вони грають одну з провідних ролей в травленні і багато в чому відповідають за смакові відчуття пацієнта. Слина оберігає слизові оболонки порожнини рота від висихання, постійно зволожуючи їх, забезпечує первинну обробку їжі, сприяє розм'якшенню їжі під час пережовування, володіє карієсозахисним ефектом і очищає зуби від бактерій і незначних м'яких зубних відкладень, тощо. Слинні залози одні з перших органів, які реагують на введення наркотичних речовин та у відповідь демонструють значні деструктивні зміни своєї структурної організації.

Ключові слова: піднижньощелепна залоза, гістологічне дослідження, опіюїд, налбуфін, щур.

Метою нашого дослідження було отримання та аналіз результатів гістологічного дослідження залози на 14 добу експериментального опіюїдного впливу.

Дослідження виконано на 15 статевозрілих, білих, щурах-самцях масою 200–220 г, віком 4,5–6 місяців. Тварин розподіляли на дві групи: експериментальна та контрольна. У експериментальній групі тваринам (10 165 щурів) внутрішньом'язово вводили опіюїдний анальгетик (налбуфін) за

наступною схемою: I тиждень – 8 мг/кг, II тиждень – 15 мг/кг. Контрольній групі тварин (5 щурів) вводили 0,9% розчин хлориду натрію в об'ємі 1 мл.

Матеріалом дослідження були препарати піднижньощелепних залоз білих щурів. Дослідження були проведені в лабораторії електронної мікроскопії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького.

Результати гістологічного дослідження піднижньощелепної залози дослідних щурів через 2 тижні введення налбуфіну продемонстрували зміни у судинах гемомікроциркуляторного русла, що характеризувались їх розширенням та переповненням еритроцитами, які розташовувались у кілька рядів.

У міжацинарній та міжчасточковій сполучній тканині спостерігали набряк, що характеризувався накопиченням трансудату, нетиповим розташуванням кінцевих відділів та ацидофільно забарвленими колагеновими волокнами.

Змін зазнали і базальні мембрани ацинусів, зокрема вони просочувались трансудатом та розволокнювались. Переважна більшість кінцевих секреторних відділів зберегла звичну структуру. Відзначали значне збільшення розмірів сероцитів, що було наслідком набухання та просвітлення цитоплазми, яка містила чисельні овальні та округлі вакуолі, варіабельного розміру, заповнені просвітленою цитоплазматичною рідиною. Ядро таких збільшених сероцитів розташовувалось у базальній частині клітини, тоді як вакуолі нагромаджувались здебільшого в апікальній частині клітини.

У деяких ацинусах спостерігали розвиток некротичних змін сероцитів, що характеризувались різко просвітленою цитоплазмою з численними вакуолями та дисвізуалізацією ядра.

Прояви вакуольної дистрофії епітелію були присутніми і у вставних, гранулярних та посмугованих протоках. Зокрема, в деяких посмугованих протоках спостерігали розвиток некротичних змін поодиноких епітеліоцитів. У просвіті внутрішньочасточкових вивідних протоків відзначали наявність помірної або незначної кількості секрету.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Roa I, Del Sol M. Obesity, salivary glands and oral pathology. *Colomb Med (Cali)*. 2018;49(4):280-7. doi: 10.25100/cm.v49i3.3919.
2. Hemmings HC Jr, Lambert DG. *Br J Anaesth*. The good, the bad, and the ugly: the many faces of opioids. 2019 Jun;122(6):705-7. doi: 10.1016/j.bja.2019.04.003. Epub 2019 Apr 18.
3. Онисько РМ, Пальтов ЄВ, Фік ВБ, Вільхова ІВ, Кривко ЮЯ, Якимів НЯ, Фітькало ОС. винахідники; Спосіб моделювання фізичної опіоїдної залежності у щурів Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького патентовласник. Спосіб моделювання фізичної опіоїдної залежності у щурів. Патент України – № u201207124. 2013 січня 10.
4. Tokaruk NS, Popadynets OH, Bedei VI, Hryshchuk MI, Kotyk TL. Морфологія кінцевих відділів підщелепної залози щурів при цукровому діабеті. *Патологія*. 2020;17(3(50)):384-9.
5. Пальтов ЄВ, Ковалишин ОА, Фік ВБ, Подолук МВ, Голейко МВ, Кривко ЮЯ. Динаміка патоморфологічних змін в щарах сітківки через двохтижневий опіоїдний вплив з подальшою відміною опіоїду та чотирьохтижневою корекцією в експерименті. *World Science*. 2019;11((51)2):34-9.
6. Mateshuk-Vatseba L, Vilkhova I, Bekesevych A, Paltov E, Kantser E. Comparative Characteristics of the Morphological Changes of Nephron Tubules at the Early and Late Stages of the Chronic Opioid Effect. *Science Review*. 2019. 9(26):19-22.
7. Podolyuk MV, Ivankiv YaT. Microstructural changes of the mucous membrane of the fallopian tube during prolonged opioid exposure. *LRMV Science and Education a New Dimension. Natural and Technical Sciences* 020;27 (224):41-4.